

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. II. Per pœnitentiam recuperatur omnis gratia quomodolibet comparata, & competit actio secundùm jus antiquum ad totam gloriam; ità quòd pœnitens in eamdem, quam amiserat hæreditatem, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

CONCLUSIO II.

Per Pœnitentiam recuperatur omnis gratia quomodolibet comparata, & competit actio secundum jus antiquum ad totam gloriam; ita quod pœnitens in eamdem, quam amiserrat hæreditatem, restituitur, & semper accipiat novum jus gloriæ, & majorem gratiam eâ, quam habuit ante lapsum.

Prænotandum duplici titulo competere homini jus ad gloriam, videlicet titulo hæreditatis, & titulo mercedis. Titulus hæreditatis fundatur in gratia justificante, per quam, ut ait Trident. sess. 6. cap. 7. Homo ex merito sit iustus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitæ æternæ. Titulus mercedis fundatur in bonis operibus ex gratia, & in gratia factis, suppositâ Dei promissione & pacto, ut docet idem Concilium eadem sess. c. 16. sibi: Bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus, proponenda est vita æternæ, & tanquam gratia filius Dei per Christum Jesum miserabiliter promissa; & tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddenda.

Quod autem isti tituli sint diversi; patet in parvulis, qui ratione gratiæ acceptæ in Baptismo, sibi vendicant jus ad vitam æternam, cum tamen sint incapaces alicujus operis meritorii.

Prænotandum II. hominest justificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Jesu Christi meritum fiunt; non solum mereri vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ consecutionem, atque gloriæ augmentum, verum etiam augmentum gratiæ, ut expressis terminis definit Tridentinum supra can. 32. Porro gratiam & gloriam esse effectus distinctos, nihil clarius, cum gratia sit quasi dispositio, immo, secundum Scotum, principium effectivum gloriæ, & conferatur hominibus adhuc in hac vita degentibus; gloria autem referretur retribuenda post hanc vitam.

His prænotatis, Dubitatur, an per Pœnitentiam recuperetur tota gratia prius habita, & per peccatum amissa, simulque totum jus; vel potius tota actio secundum jus antiquum ad vitam æternam, sive titulo hæreditatis, sive titulo mercedis.

Et quidem reperiuntur aliqui, qui existimant, merita non reviviscere, nisi ad præmium aliquod accidentale, v. g. speciale gaudium de

operibus mortificatis. Sed contrâ est, quod illud gaudium habebunt Beati de operibus bonis, etiam factis in statu peccati mortalis, id est, de operibus bonis mortuis, cum horum intuitu Deus dederit illis spiritum compunctionis, immo & primam gratiam justificantem, ut patet de contritione, quæ est meritum congruum justificationis, ut alibi explicavimus.

Deinde vita est ipsa substantia rei, non ali-quod solum accidens; ergo si merita reviviscunt, id est, recuperent vitam, indubiè reviviscant ad præmium substantiale; utique ad illud, quod antea ipsis debebatur, non autem, ut quidam volunt, ad illud, quod debetur meritis præsentibus, quasi duplici titulo conferendum: sic enim non plus haberet homo propter merita priora, quam si non fuissent; adeoque reviviscencia meritorum foret titulus sine re, aut solidâ consolatione fidelium, quibus unicus gradus gloriæ sine dubio est multo acceptabilior, mille titulis: nam quid refert, quod idem præmium mihi detur unico, vel duplici titulo?

Nonne conducere ad terrorem peccatoribus incutiendum, quod peccata sequentia deberent puniri eadem pœnâ peccatorum præcedentium, sine aliquo pœnæ augmento, solum pluribus titulis? Sanè riderent hujusmodi terricula. Ergo similiter reviviscencia meritorum, si nihil aliud est, quam retributio ejusdem præmii diversis titulis, jure à fidelibus rideretur, & quasi nihil despiceretur; cum tamen Apostolus eam proponat, ut fideles excitet ad Pœnitentiam, & ad exercitium bonorum operum.

Et alioquin possemus dicere, per primum opus solum dari determinatum gradum gloriæ; qui idem dabitur, sed diversis titulis, per omnia alia bona opera subsequencia, quod est absurdissimum.

Præterquam, quod aliàs inveteratus peccator, in fine vitæ per unicam, sed ferventem contritionem, justificatus, esset major in gloria, quam is, qui post vitam diu sanctissime transactam, semel lapsus, & cum minori contritione resurgens, moreretur; quod æquè absurdum videtur, & parum aurium offensivum.

Nec obstat, quod eadem corona data in certamine literario, est majus præmium, quam si daretur in certamine inferiori, aut sine ullis meritis; non obstat, inquam, quia hic non habet rationem præmii ipsa entitas coronæ secundum se; sed multo magis honor, & æstimatio hominum, quæ per illam coronam ostenditur de virtute illius, qui præmiatur; porro in Cælo, præmium substantiale non sumitur ex honore, vel fama extrinseca; sed ex fruitione Dei, quæ seipsâ beatificat hominem.

Itaque hæc fruitio propriè est vita æterna, quam

merita solum reviviscere ad ali-quod præmium accidentale.

34. Ut & illa, que asserit, reviviscencia nihil aliud esse, quam retributio ejusdem præmii diversis titulis.

35. Obiectio solvitur

36.

Fructus Dei proprie est vita aeterna.

Merita reviviscunt ad totam gloriam

ergo etiam ad totam gratiam

37. Obiecto ex Scoto, propter quod aliqui negant merita reviviscere ad totam gratiam.

38. Responsio Scoti,

Merito quantumque remissio debetur premium essentiale

non tamen gratia sita danda

quam utique vitam aeternam, ejusque consecutionem, secundum Tridentinum sess. 6. c. 32. merentur opera bona hominis justificati, sub hac sola conditione, si in gratia decesserit.

Ergo eadem, quae debebatur operibus ante interruptionem per peccatum, debetur post resurrectionem a peccato, & confertur post hanc vitam, si homo in gratia decesserit. Ubi enim jus non distinguit, nec nos distinguere debemus absque evidenti ratione, qualis nulla ab Adversariis adfertur.

Cumque Concilium eadem phrasi loquatur de augmento gratiae, videtur consequenter dicendum, quod sicut merita reviviscunt ad totam gloriam, ita etiam reviviscunt ad totam gratiam. Quae enim ratio disparitatis?

Quia, inquit, tunc omnis resurgens a peccato mortali, resurgeret in gratia maiori, quam fuit illa, ex qua cecidit; quia resurgeret in omnibus bonis, quae prius habuit iam vivificatis, & praeter hoc, in isto actu poenitentiae, per quem resurgit, & quem illis praeteritis superaddit, & ita in maiori gratia; quod videtur inconveniens; tum quia non omnis cadens, semper gravioris cadit, quam prius cecidit; nec igitur resurgens gravior resurgit, quam praesens; tum quia prima gratia potest esse maior, & minor, & per consequens minima: sed per poenitentiam acquiritur prima gratia: ergo possibile est aliquando primam gratiam recuperatam per poenitentiam esse minimam. Puta, quia gratia infunditur secundum propriam cujusque dispositionem; illa autem poenitentia potest esse minima dispositio. Ita sibi obicit Scotus 4. dist. 22. q. 1. n. 9.

Atque hoc est fundamentum aliquorum Doctorum, propter quod negant merita reviviscere ad totam gratiam deperditam; quia videlicet gratia infunditur juxta dispositionem praesentem subiecti, & subinde dispositio praesens non sufficit ad infusionem totius gratiae amissae.

Sed numquid Scotus inter illos Doctores? Nonnulli affirmant; nam verbis mox citatis illic subtextit: Ad hoc dico, quod non est idem habere plura merita in acceptatione divina, reservata in ordine ad premium (vita aeternae) pro eis reddendum, & habere maiorem gratiam intensivè. Univerfaliter enim cuicumque merito debetur non tantum aliquod premium accidentale, sed etiam premium essentiale. Patet; quia si quis istud solum haberet sine omni alio merito beatificaretur, non praesens in illo gradu, in quo propter gratiam solam sine meritis beatificaretur; sicut parvulus nunc baptizatus; gloria enim cuicumque habentis meritum proprium, excedit gloriam tali; ergo quodcumque meritum sequens alia merita iam habita, requirit proprium gradum gloriae essentialis sibi correspondentem; nec tamen per quodcumque meritum augetur statim gratia; nec habens plura merita est semper in maiori gratia. Si igitur sufficiat sola gratia ad aliquam gloriam, tamen meritis correspondet aliquis

gradus gloriae saltem, licet maiori gratia sine meritis, correspondeat maior gloria, quam minori gratia: tamen in quocumque gradu eodem ponatur gratia merito adiuncto, licet per illud non statim intendatur gratia, tamen correspondet sibi gradus gloriae ultra illum gradum, qui responderet praesens illi gratia.

Per hoc dico ad argumentum, quod resurgens plura merita habet in acceptatione Dei, quam habuit quando cecidit, & per consequens ad maiorem gloriam ex ea parte ordinatur; sed non oportet eam in maiori gratia resurgere, quia secundum eius dispositionem in detestando peccatum commissum intendere, vel remittere, datur sibi nunc maior, vel minor gratia. Huc usque Doct. Subi.

Et continuo sibi obicit dicens: Sed contra, quia tunc reportaret commodum de lapsu suo; quia resurgit dignior premio in Dei acceptatione. Item responso data videtur includere repugnantiam; quia si est dignus maiori gloria quando resurgit, quam fuit quando cecidit, & cecidit a magna gratia, per quam fuit dignus magna gloria: ergo non resurgit in parva gratia; quia illud unicum medium, quod resurgendo superaddit, non adderet tantum de gloria, quantum defuit secundae gratiae, sive eius minoritas respectu primae, diminueret de gloria: ergo &c.

Ad primum respondet Doctor: Quod non habet commodum; sed magnum incommodum, non solum quia peccavit; sed ad propositum, quia totum tempus, quo mansit in peccato, est sibi perditum, quo tempore merita potuisset multiplicasse; si tunc in gratia mansisset.

Ad secundum dicit: Quod praesens illud in gloria, quod respondet meritis; & illud dicitur B. ab illo quod respondet gratiae, & illud dicitur A. forte A. excedit B. & quando iste resurgit, quia omnia priora merita vivunt in Dei acceptatione, redit sibi usque dignitas ad totum B. sed ad A. non redit sibi usque dignitas, si gratia secunda sit minor primae. Igitur reviviscunt merita, sed non reviviscit prior gratia, quia prius habita. Et istud est sicut consonum iustitiae, quia gratia prior fuit tantum donum Dei: merita autem erant aliquomodo opera hominis. Et ideo illa sunt sibi semper salva in acceptatione Dei: gratia vero non, ut propter eam ordinatur ad aliquod premium, quia habuit eam, sed tantummodo per eam, si nunc habet eam.

Haec littera aliquid habet obscuritatis; cum enim duplex sit gratia, una quae habetur ex opere operantis, alia quae confertur ex opere operato, nescitur de qua gratia Scotus loquatur, quando ait: Gratia prior fuit tantum donum Dei.

Hicquae in suo Commentario ad hunc locum n. 90. existimat utramque gratiam comprehendit a Doctore sub dono Dei, adeoque neutram gratiam redire, neque jus gloriae, quod per modum haereditatis ratione utriusque gratiae homini competeat, sed tantum jus correspondens operibus per modum mercedis. Et

Et rationem disparitatis assignat; quia ipsa gratia antiqua, in qua fundatur jus hereditatis, deperditur peccatori ob suum demeritum, quia jam collata est: non ita jus fundatum in operibus, quia manet in divina promissione nondum completâ, & acceptatione secundum illam promissionem: hinc reviviscit per gratiam, quæ datur per Pœnitentiam.

Porro, gradum essentialem gloriæ correspondere merito, consonat, inquit Scotus supra num. 11. Scripturæ, quæ in multis locis istam sententiam, divine iustitiæ asserit, quod reddat unicuique secundum opera sua in Psalm. 61. & Rom. 2. nusquam autem habetur, quod reddat unicuique secundum habitum suum (id est, gratiam justificantem) & consonat observantia legis divine; quia secundum ipsam utile est contineri, quantum possibile est, opera meritoria exercere, quamvis remissa, adeo ut per illa non statim augetur gratia; quia correspondet singulis in acceptatione Dei determinatus gradus gloriæ.

Nec adeo expedit salvare gratiam, quantum opus remissum agere, per quod non augetur gratia; quia etsi iste remissa agens non habeat meritum gratiam per opus suum, quam ille dormiens, in quo salvatur gratia sine tali opere: tunc tamen frustra egit, nec in nullo excedit illum, qui dormivit: immo per illud, quod egit, iam dignus est aliquo aeterno bono, quo non est dignus ille.

Hæc de mente Scoti; quæ non fatiè pater, nisi quod probabile existimet, ut vidimus conclusionem ultimâ præced. sect. augmentum gratiæ, debitum meritis remissis, Deum reservare usque ad instantis mortis, per consequens per Pœnitentiam non statim recuperari totam gratiam deperditam, sed tantum partem secundum præsentem dispositionem, reliquum autem reservari usque ad instantis mortis: ut patet ex illis verbis num. 10. Non oportet eum in maiori gratiâ resurgere; quia secundum eius dispositionem in detestando peccatum commissum intente, vel remissa, datur sibi nunc maior vel minor gratia. Nunc, inquam, id est, statim post Pœnitentiam.

Pro qua sententia facit, quod Scriptura & Tridentinum ad summum videantur probare, illa merita non caritura suo præmio; quod sufficienter verificatur, si dicamus gratiam deperditam restitui post mortem, cum tunc solum possit dari augmentum gloriæ; & alioquin cum homo, quamdiu vivit, adhuc sit expositus novis peccatis mortalibus, sæpius eadem gratia esset reinfundenda; prout homo sæpius peccat, & rursus per Pœnitentiam justificatur. Immo Trident. sess. 6. can. 32. explicans valorem nostrorum meritorum solum dixit; meriti augmentam gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ, si tamen in gratia

decesserit, consecutionem, atq; etiam gloriæ augmentum. In quibus verbis non invenitur restitutio gratiæ statim faciendâ.

Unde retorqueri posset argumentum, quod communiter desumitur ex hoc loco pro opposita sententia; retorqueri, inquam, posset hoc modo: homo iustus suis bonis operibus solum meretur de condigno ea, quæ enumeravit Trident. restitutio autem gratiæ statim faciendâ, esset præmium diversum ab his omnibus; & non connexum cum iis, nec ad illa requisitum: ergo deberet dari major valor in operibus; ad illud aliud præmium etiam condignè promerendum.

Respondet Lugo disp. 11. num. 40. illud augmentum probare, quod etiam iusto, dum bene operatur; non statim detur augmentum gratiæ, & tamen contrarium omnes fatentur. Ratio autem est; quia homo iustus per bona opera in gratia facta, meretur augmentum gloriæ, & acquirit jus ad illud augmentum; & destinatur ad illud; fit etiam charior Deo, & dignus majore amore, & magis stricto amicitia vinculo. Non est autem dignus solum, quod in fine vitæ magis diligatur, & fit magis amicus; sed etiam quod ex nunc, ut constat etiam in humanis: nam amicus præstans obsequia amico, eo ipso crevit de condigno in amicitia; & terminat majorem benevolentiam amici, neque hic major amor differtur; sed statim ponitur. Hæc ille.

Scotus autem probabile putat, quod augmentum gratiæ, debitum meritis remissis, Deus reservet ad instantis mortis, & vellem audire, qui convinceret oppositum. Dum autem meritum satis intentum est, gratia statim conferenda; est præmium proportionatum, quid ergo mirum, si statim detur, cum adsit capacitas subiecti?

Ad rationem dico, illam ad summum probare, quod sicut statim acquiritur jus ad augmentum gloriæ; sic etiam statim acquiritur jus ad augmentum gratiæ; interim cum gloria non statim detur, videtur sufficere, quod gratia illa detur, quando datur gloria proportionata, id est, post mortem.

Quod autem additur de strictiori amicitia vinculo, non solum de futuro, sed etiam de præsentis, hoc est quod queritur, quare saltem non sufficiat, quod de præsentis habeatur jus ad augmentum gratiæ post mortem conferendum, adeoque homo fiat charior Deo remota, sive in jure, quod habet ad majorem amicitiam. In humanis, cum amicitia tantum duret usque ad mortem, quid mirum, si major amor non differtur; sed statim ponitur?

Deinde hoc solum probat, ita potuisse fieri; non autem, quod semper ita fiat: præsertim cum bona opera non justificent

45. Augmentum gratiæ debitum, etiam meritis remissis; statim dari, est communior sententia.

Lugo

Oppositum sententia probabile Scoti.

46. Respondetur ad rationem communis sententia.

ex natura rei absque promissione divina; nulli autem Deus promiserit, quod statim dabit augmentum gratiæ post quodlibet opus meritorium.

47. Sufficit ad opus meritorium; quod aliquando habebit augmentum gratiæ.

Objectio.

Si dixeris; pœnitens statim habet jus ad majorem gloriam, illud autem jus non datur, nisi per formam intrinsecam.

Solvitur.

Respondeo; petitur principium; cum enim de possibili, ut fatetur Lugo supra n. 41. potuisset alicui Deus dare jus ad gloriam, absque forma intrinseca, per solam acceptationem extrinsecam, unde constat non fecisse in casu reviviscentiæ? Quamquam & aliqua forma intrinseca necessarîo interveniat, scilicet gratia justificans, de novo infusa in justificatione, per quam aufertur obex, seu impedimentum illius actionis, id est, peccatum mortale. Quod autem propterea debeat statim infundi tota gratia amissa, unde evidenter probatur? Hæc ergo sententia non est improbabilis.

48. Existimat Hiquæus, gratiam semel datam sive ex meritis, sive ex aliis mediis nunquam redire.

Quin immo Hiquæus supra num. 80. existimat, gratiam semel datam, sive ex meritis, sive ex aliis mediis, nunquam redire, nisi juxta presentem dispositionem, quantumvis redeat jus, sive actio secundum jus antiquum ad totam gloriam. Quam opinionem ut melius intelligamus, duplex proponitur quæstio. Prima, an merita non possint præmiari, nisi juxta mensuram gratiæ sanctificantis, adeo ut voluntas non possit attingere fruitionem Dei amplius sive intensius, quam sit gratia habitualis. Secunda, an merita in tantum acceptentur, & non plius, in quantum persona ipsa, mediante gratiâ, acceptatur.

49. Docet præterea, meritum fundare proprium titulum respectu gloriæ, distinctum à gratia habituali.

Ad secundam respondet Hiquæus nu. 30. & sequentibus, gratiam tantum esse conditionem requisitam, ut opus sit meritorium de condigno, & sufficere gratiam in quocumque gradu, ut meritum acceptetur, licet non sit commensurata merito, quin in gradu, quo merito commensuratur, subsequi ipsum meritum, tamquam effectus minus principalis. Hoc est, meritum seu justitia actualis fundat titulum proprium respectu gloriæ, distinctum à gratia habituali, quamvis illam requirat.

Probatur ex Apostolo Romanorum 3. Probatur etiam verbi 6. Qui (Deus) reddet unicuique secundum opera eius. Ad Romanos 4. verbi 4. Beati Augustini 1. 1. Es qui operatur merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Hebræorum 6. verbi 10. Non enim iniustus Deus, ut obviatur operis vestri. Ecclesiastici 16. v. 15. Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum. Et alias sæpissimè hujusmodi phrasi utitur Scriptura.

Tota Scriptura divina, inquit Scotus in Report. (ultima editionis) 4. dist. 22. quæstio unica num. 8. clamat, quantitate præmii correspondere operibus meritis, & non habitibus: nam secundum Philosophum 1. Ethic. 5. per habitum non distinguitur miser a felice, dormiens a vigilante: in Symbolo autem dicitur, quod qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam.

Enimvero promissio regni facta est homini, non propter habitus, sed propter opera: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata, ait veritas Christus Matthæi 19. verbi 17. Et Matth. 5. v. 3. Beati patris peres spiritum, quoniam ipsorum est regnum celorum &c. Ergo opus ratione sui acceptatur à Deo ad vitam æternam, & non solum ratione gratiæ, quamvis non acceptetur, nisi gratia adsit.

Posto, ait Doctor supra in Report. quod opus meritorium possit esse sine gratia acceptum, ut quod actus ex genere actus esset acceptus Deo, adhuc correspondet sibi præmium & gloria essentialis, quia quodlibet tale opus esset meritum, & remunerabile viâ æternâ, & per consequens cuiuslibet gradus operis meritorii, correspondet gradus in præmio, & maiori gradus meriti maior & intensior gloria, & tributio: modo tamen ad hoc quod opera nostra sint accepta Deo, & digna præmio viâ æternæ, requiritur charitas & gratia, quæ operum sine ipsa impossibile est placere Deo, non tamen intensiori, sed operi meritorio, quod dicitur secundum inclinationem eius, correspondet præmium. Unde habens solum charitatem sine meritis & bonis operibus, habebit tantum de gloria & præmio essentiali, sicut habens tantum charitatem cum multis meritis & operibus bonis, non tamen habebit tantam gloriam habens solum charitatem magnam sine operibus meritorii, sicut cum eis, quia eis correspondet principaliter præmium.

Confirmantur jam dicta: quia si opera acceptarentur mediante gratiâ, vel mediante primâ gratiâ, & hoc non, quia ipsa est ex dono Dei, nec tribuit jus ad gloriam, tamquam præmium, ut patet in infantibus decedentibus cum sola gratia baptismali; vel acceptarentur mediante secundâ gratiâ, seu

seu augmento gratiæ, quod dici nequit, cum illud augmentum sit præmium secundarium ipsorum operum, adeo ut per ipsa opera gratia accepta conservetur, & consummatur.

Itaque non est impossibile, aliquem habere plura merita in acceptatione divini, & consequenter jus ad majorem gloriam, quamvis de facto non habeat, nec fortè post mortem habiturus sit intensiorem gratiam; nam potest manere jus fundatum in operibus respectu gloriæ, quæ nondum data fuit, quamvis non maneat jus ad gratiam, quæ data fuit, & culpa peccatoris amissa. Et quamvis hoc jus ad gloriam impediatur in executione per absentiam gratiæ, redit tamen per quamcumque minimam gratiam, cum Tridentinum sess. 6. can. 32. solum requirat hanc conditionem: Si in gratia decesserit.

Ex his sententiæ cognoscitur, quid responsurus sit Hiquæus ad primam questionem supra propositam; videlicet, merita posse præmiari ultra mensuram gratiæ sanctificantis, adeo ut voluntas possit attingere fruitionem Dei amplius sive intensius quam sit gratia habitualis. Quod si verum est, evidenter sequitur, posse recuperari totum jus, sive totam actionem ad jus antiquam gloriæ debitæ, sive titulo mercedis operibus, sive titulo hereditatis gratiæ sanctificantis, absque recuperatione gratiæ semel deperditæ. An autem verum sit, patet ex dicendis.

Probat itaque præfatus Auctor non reviviscere merita ad gratiam amissam; Primò, qui auctoritates Scripturæ, Concilii Tridentini, & Patrum, quibus communiter utuntur Doctores ad stabilendam reviviscientiam meritorum, satis superque verificantur de reviviscencia operum ad præmium gloriæ.

Enimvero Tridentinum sess. 6. c. 16. solus meminit gloriæ dicens: *Atq; ideo bene operantibus usq; in finem, proponenda est vita æternæ, &c.* Non dicit, proponenda est gratia, sed; vita, inquit, æterna. Et infra: *Nihil ipsi iustificati amplius deesse credendum est, quo minus &c. & vitam æternam suo etiam tempore, si tamen in gratia decesserint, consequendam, verè promeruisse consueant.* Ubi rursus nulla mentio gratiæ.

Præterea in eodem capite sic ait: *Neg. verò illud omittendum est; quod licet bonis operibus in sacris Literis usq; adeo tribuatur, ut etiam qui uni ex minimis suis potum aque frigide dederit, promittat Christus eum non esse sua mercede cariturum; & Apostolus testetur, id quod in presenti est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternam gloriæ pondus operari in nobis; absq; tamen ut Christianus homo in seipso vel confidat, vel glorietur, & non in Domino, cuius tantæ est erga omnes homines bonitas,*

ut eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dona. In quibus apertissimis verbis mercedem bonorum operum statuit æternam gloriæ pondus: gratiæ autem non meminit.

Respondetur, non omnia omnibus locis debere exprimi à Concilio. Porro in principio illius capitis expresserat recuperationem gratiæ. Hæc, inquit, ratione iustificatis hominibus, sive acceptam gratiam perpetuo conservaverint, sive amissam recuperaverint &c. gratiæ. Similiter cap. 14. in principio: *Qui verò ab accepta iustificati gratiæ per peccatum exciderint, rursus iustificari poterunt, cum excitante Deo per Pœnitentiæ Sacramentum, merito Christi amissam gratiam recuperare procuraverint.*

Et quomodo claris potuisset exprimere meritum gratiæ, quàm can. 32. ejusdem sess. si quis dixerit &c. ipsum iustificatum bonis operibus &c. non verè mereri augmentum gratiæ, vitam æternam &c. anathema sit.

Quid ad hæc Hiquæus? Ibi (inquit num. 67.) non loquitur de alia gratia, diversa ab ea, quæ correspondet Pœnitentiæ, & præsentis dispositioni; illa enim, quantumcumque minima, sufficit ad iustificationem; & est verum augmentum gratiæ. Unde putat hic Auctor, quod divina providentia præsens, non compatiatur reviviscientiam gratiæ in integrum, utpote quæ mensuram gratiæ recuperandæ statuit juxta mediâ ordinatâ, & eorum efficaciam in suo genere, nempe Sacramenti & dispositionis præsentis, seu conversionis peccatoris.

Sed hoc est quod quaeritur, & de quo infra disputabimus. Fateor aliquam esse disparitatem inter gratiam & gloriam, quam Scotus supra subtiliter advertit; videlicet, istam aliquando datam fuisse, & culpabiliter amissam, hanc verò minimè: equidem disparitas illa non videtur sufficiens, ad negandam recuperationem gratiæ amissæ; quandoquidem gratia data non habuerit ultimum suum effectum, scilicet ipsam gloriam, ad quam est medium, & propter quam data erat.

Interim propter hæc, & alia inferius alleganda, rectè Suarius reviviscientiam meritorum quoad præmium essentielle, id est, æternam gloriæ, ut certam statuit; reviviscientiam autem gratiæ prioris, ut tantum probabiliozem; Relect. de Reviviscencia meritorum disp. 2. sect. 3. n. 13.

Itaque secundò argumentatur Hiquæus supra n. 69. illa commensuratio gratiæ & gloriæ (propter quam asseritur illa reviviscencia gratiæ deperditæ) exigeretur vel per modum dispositionis requisitæ, vel ut quis dicatur acceptatus à Deo in ordine ad præmium, vel certè quatenus charitas seu gratia est medium assequendi præmium; sed nihil horum vincit,

55. Solvitur ostendenda Tridentina, clarissimè expressisse meritum gratiæ.

Responsio Hiquæi.

56. Fateor Auctorem esse aliquam disparitatem inter gratiam & gloriam; sed putat insufficientem.

Suarium.

57. Secundum argumentum Hiquæi.

vincit, merita non redire quoad totum prae-
mium essentiale, quamvis non rediret gratia
in eodem gradu antiqua, vel etiam nullo mo-
do rediret: ergo &c.

Gratia, quae
datur pro-
pter merita,
nequit esse
dispositio
antecedens.

Probatur Minor; imprimis non exigitur
per modum dispositionis; quia gratia debita
ex meritis, non est dispositio antecedens me-
ritum, sed potius effectus consequens, seu, ut
illam vocat Scotus 4. dist. 21. q. 1. n. 10.
Praemium non principale. Et eodem modo, inquit,
de ista deletione venialium, quae est quoddam prae-
mium non principale istorum meritorum, sicut &
augmentum charitatis, id est, gratiae sanctifican-
tis, in tali vel tali gradu. Cur ergo non possit
meritum habere effectum gloriae, qui est prin-
cipalis, sine effectum gratiae?

58.
Gratia &
gloria sunt
effectus di-
stincti.

Etenim sunt effectus, sive praemia distincta,
& ut talia enumerantur à Concilio Trident.
sess. 6. can. 32. saepius allegato. Et quamvis
primo loco statuatur augmentum gratiae, hoc
ideo tantum fit, quia augmentum illud prius
conceditur, videlicet in hac vita, cum gloria
& augmentum ejus tantum concedantur post
mortem. Si igitur augmentum gratiae est prae-
mium operis meritorii, liquidò sequitur,
quòd opus meritorium in nullo sui esse natu-
rali, morali, aut meritorio dependeat à
gratia sibi debita, & quae redditur propter
ipsum meritum; tamquam à dispositione an-
tecedente, & causa.

Neque gra-
tia est dis-
positio con-
sequens.

Neque est dispositio consequens necessaria ad
acquirendum praemium essentiale, quasi ratio-
ne illius gratiae opus illud acceptetur à Deo
ad praemium essentiale: hoc enim falsum est;
cum Tridentinum nihil aliud requirat, quam
quòd fiat in gratia, & per gratiam, quòd to-
tum habetur sine augmento gratiae, quòd est
praemium non principale.

59.
Responso
quod licet
gratia sit
praemium
operum;
equidem
possit etiam
esse dispo-
sitis ad glo-
riam.

Respondeo; licet augmentum illud sit prae-
mium; & consequenter detur propter opera
(alioquin, cur daretur reprobis?) equidem
nil obstat, quin etiam concedi possit tamquam
dispositio ad praemium essentiale: quia qui dat
formam tamquam praemium, etiam potest
concedere tamquam praemium ipsam disposi-
tionem; maxime quando dispositio potest
praecedere longo tempore ipsam formam: im-
mo quando dispositio potest frustrari suam for-
mam, ad quam disponit, ut impraesentiarum
saepius contingit.

60.
Obiectio.

Dices: estò possit concedi tamquam dispo-
sitis, unde constat quòd sic concedatur, & non
potius tamquam praemium planè distinctum
& nulli alteri subordinatum?

Solvitur.

Respondeo: quia gratia est semen gloriae;
immo principium ejus effectivum in sententia
Scoti, constituentis gloriam essentialem in
fruitione, quae est actus gratiae habitualis,
quam Scotus non distinguit à charitate. Opor-
tet itaque gratiam commensurari gloriae, tam-
etsi sint praemia distincta. Quòd autem gratia

(& non tantum opera bona) sit semen glo-
riae, videtur significari per illud Joan. 1. c. 3.
v. 9. *Omnis qui natus est ex Deo per gratiam san-*
ctificantem peccatum non facit, quoniam semen
ipsum in eo manet.

Sed contra: gratia non est necessaria, ut at-
tingatur objectum beatificationis in via; quia
praemium gloriae non datur in via.

Respondeo: sufficit quòd sit necessaria post
mortem; nam si debeat post mortem restitu-
tum non est ratio evidens, quare non statim resti-
tuatur, cum non sit ullus obex post Paeni-
tentiam.

Contra: neque est necessaria post mortem;
nam potest suppleri defectus hujus principii
per auxilium actuale.

Respondeo: potest omnino; sed unde con-
stat, quòd secundum praesentem providentiam
Dei ita fiat? Nonne potentia cum auxilio
actuali possit in via semper elicere actus super-
naturales fidei, spei & charitatis? Quis ideo
negat habitum proportionatos? Idque quia per
habitum magis connaturaliter elicitur actus;
ergo & in patria illa proportio; & connatura-
litas servabitur.

Contra: in via gratia actualis, vel etiam ha-
bitualis, quae concurrat ad actum meritorium,
potest esse minus intensa, quam gratia, quam
aliquis per talem actum meretur; vel etiam
quam sit ipse actus meritorius.

Respondeo, disparitatem esse; quòd gra-
tia, quam quis meretur, non elicitur, sive
efficiatur per gratiam illam actualem, vel habi-
tualem antecedentem; sed à solo Deo infun-
datur: gloria autem, ut dictum est, effici-
tur procedit ab habitu charitatis, seu gratia
habituali. Potest porò Deus infundere per
modum praemii majorem gratiam, quam sit
praexistens: at verò in patria, cum homo
amplius nihil mereatur, non videtur volun-
tas posse elicere actum fruitionis magis inten-
sum, quam sit gratia habitualis, à qua phy-
sicè elicitur.

Deinde demus potentiam per majorem co-
natum posse supplere defectum gratiae, & cum
in aequali gratia elicere aequalem fruitionem;
ut etiam per concursum extraordinarium ob-
jecti fruitionis, quod est Deus, liberè movens
in ordine ad actum: ex quo probatur ite-
ri fieri, & non potius contrarium, cum hoc sit
magis conforme, & connaturale naturis re-
rum? Nam, quod quidam asserunt, habitum
supernaturalem non esse principium connatu-
rale potentiae, falsum est, supposita elevatio-
ne ejus ad statum supernaturalem.

Ceteroquin nullum requiramus habitum,
sed dicamus, fieri fruitionem per auxilium ali-
quod actuale, & concursum extraordinarium
Dei, quod est contra communem sententiam,
quam apertissimis verbis indicat Scotus
3. dist. 13. q. 4. n. 18. ibi: *Licit* (voluntas
creata

creata Christi) possit summam gratiam habere, quæ at causa partialis respectu fructus aq̄d causat fructum in ipsa, & Angelo &c. Et n. 19. ibi: Gratia respectu fructus habet tantum rationem causa efficiens secunde.

Similiter n. 20. ibi: Argumentum in oppositum concludit, quod potest summe frui formaliter, quod concedo, tamen illud argumentum deficit in hoc, quod videtur probare, quod fructus sit à gratia; sed à causa totali, quod est falsum. Unde licet illa naturaliter se habeat ad fructum, non tamen voluntas, quæ est alia causa partialis, sed potius liberè. Ipsa tamen voluntas in patria semper cooperabitur secundum illum potentia sue activæ, gratia secundum illum potentiam eius.

Respondet Hiquæus supra n. 75. Ex debito meriti requiritur premium essentielle in gradu proportionato merito; non debetur autem restitutio gratiæ deperditæ, neque in via neque in patria; ergo ex debito meriti debetur concursus specialis, quo attingat potentia premium destinatum operibus, & non restitutio gratiæ per modum principii. Sed hoc est quod queritur, & oportet probari.

Probat ergo III. suam sententiam: Providentia ordinaria Dei sequitur naturam mediorum, per quæ reducitur in effectum; sed media, per quæ vivificatur lapsus, sunt Sacramenta, v. g. Baptismi & Pœnitentiæ, aut contritio charitate perfecta; hæc autem media nata sunt tantum causare eundem effectum in omnibus, de per se constat: ergo non habent ex natura sua causare in eo, qui lapsus est à iustitia, nisi eundem effectum, quem in aliis causant sive iustis, sive iniustis, quantum ad gradum gratiæ. Sed Deus non confert regulariter alium effectum, quam qui ex prima sui institutione convenit his mediis: ergo &c.

Atque hæc doctrina videtur conformis Concil. Trident. sess. 6. c. 7. ibi: Iustitiam in nobis recipientes unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem, & cooperationem.

Respondet per Sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ præcisè sive huic, sive illi conferri æqualem gratiam, si adit æqualis præfens dispositio; similiter per contritionem charitate perfectam omnibus conferri æqualem gratiam præcisè ex vi illius. Si ipsa in omnibus sit æqualis: ceteroquin fieri potest, ut per accedens conferatur huic major gratia; quam illi, eo quod hic ante lapsum habuerit majorem gratiam; quam ille, quæ utique gratia reviviscit sublato obice peccati.

Dices: est petitio principii; hoc enim est, de quo disputatur, an gratia reviviscat. Fateor, de hoc disputatur; verumtamen cum constet apud Hiquæum totum jus ad gloriam reviviscere, adeo ut, non obstante æquali dispositione præfenti, huic conferatur majus jus ad

gloriam, seu actio ad majus jus, quam illi; cur non itidem possit conferri inæqualis gratia? Cur potius gratia debet commensurari dispositioni præfenti, quam gloria? Nam utraque est premium operum. Et si merita antiqua sunt moralis dispositio præfens ad gloriam, cur non itidem sint moralis dispositio præfens ad gratiam?

Quantum ad Tridentinum, si intelligas illud de propria dispositione, & cooperatione physice præfenti, dicito consequenter, intelligendum esse de illa iustitia; quæ de novo infunditur, non autem de illa iustitia, quæ sublato obice reviviscit. Sed quare nequeo interpretari Concilium de dispositione etiam solum moraliter præfente; id est, quæ aliquando fuit, & manet in acceptatione divina?

Et si fortè nolis; aut non possis merita mortificata computare inter dispositiones, quia Concilia propriè intelligenda sunt, nisi aliquid obster; advertè, Concilium mensuram iustitiæ tribuere, non solum dispositioni, & cooperationi hominis; sed etiam voluntati Spiritus sancti, secundum mensuram, inquit, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem. Vult autem Spiritus sanctus, merita mortificata sicuti reviviscunt ad gloriam, ita etiam reviviscere ad proportionatam gratiam: & ideò illam infundit in justificatione, non secundum propriam cuiusque dispositionem, sed secundum suam voluntatem, in qua opera meritoria manent acceptata ad gratiam & gloriam.

Sed contra: Deus justificat gratis & non ex debito; ergo non confert gratiam ex titulo meritorum antiquorum.

Respondet: Antecedens non potest intelligi, nisi de prima gratia justificante; cum Tridentinum expressè definiat sess. 6. can. 32. justificatum bonis operibus mereri augmentum gratiæ: quod proinde aliquo sensu confertur ex debito; & non omnino gratis.

Ut omittam opinionem aliquorum, qui docent peccatorem per contritionem charitate perfectam sibi mereri de condigno primam gratiam habitalem. & nihilominus gratis justificari, quia, ut dicit Tridentinum sess. 6. cap. 8. nihil eorum quæ justificationem præcedunt sive fides sive opera ipsam justificationis gratiam; id est, totam seriem auxiliorum, promeretur vel saltem de congruo, quia non primum auxilium.

Hanc doctrinam novissimè amplectitur Bonæ Spei tom. 2. tract. 2. disp. 5. nu. 192. tamen diversimodè explicet verba Concilii Trident. puta: *Gratis justificari ideo dicimus, quia nihil eorum quæ justificationem ut principium præcedunt sive fides sive opera, ipsam justificationis gratiam ut principium promeretur.* Quasi verò hæretici, contra quos ibi agit Concilium; docuit.

Gratia non potius debet commensurari præfenti dispositioni, quam gloria.

58. Explicatur Conc. Trident.

Conc. Trident. mensuram iustitiæ tribuit non solum dispositioni, sed etiam voluntati Spiritus sancti.

69. Obiectio.

Solutio.

70. Aliqui docent contritionem charitate perfectam esse meritum de condigno primæ gratiæ.

Bonæ Spei

docuissent, Fidem & opera, quæ justificationem præcedunt, promereri gratiam justificationis ut principium, & non potius ut præmium, quod essentialiter correspondet merito.

Sed revertamur ad propositum nostrum: Absit ut dicamus, Deum dare primam gratiam peccatori propter opera præcedentia, tamquam merita de condigno; sed, suppositâ justificatione gratuita, contendimus, Deum restituere gratiam per peccatum deperditam, sive comparata fuerit ex opere operantis meritorie de condigno, de qua hæcenus egimus, sive ex opere operato per Sacramenta, sive ex opere operantis non meritorie de condigno per contritionem charitate perfectam.

Ratio à priori voluntas Dei, quam colligimus ex Scriptura J.ël. 2. Convertimini ad me in toto corde vestro &c. v. 12. Et reddam vobis annos quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca, v. 25. Super quæ verba D. Hieronymus: Et annos, inquit, quos perturbationibus (id est, peccatis) ante regnantibus perdidistis in vobis; quando opera vestra locusta, bruchus, erucaq; consumpserant, Deus vobis penne non passus est. Et post pauca: Si autem post Pœnitentiam, tantam ubertatem Deus rerum omnium pollicetur, quid respondebit Novatus, negans Pœnitentiam: & reformari posse peccatores in pristinum statum, si digna fecerint opera Pœnitentiæ? In tantum enim Deus recipit penitentes, ut vocet eos populum suum, & nequaquam asserat confundendos &c. Non reformarentur autem in pristinum statum, si vel minima gratia antea habita non restitueretur.

Ad idem servire potest parabola Luc. 15. de filio prodigo. cui resipiscenti Paterfamilias jubet reddi stolam primam. Dixit autem Pater ad servos suos: cito proferite stolam primam &c. v. 22. Ubi per stolam Patres intelligunt gratiam; per primam, illam gratiam, quam habuit ante peccatum. Chrysostomus Hom. 4. in Lucam sic inquit: Demde mox iubet ei stolam illam primam proferri, vel pristinam gloriam, quam ex seductione diaboli nudatus amiserat: reddi simul & annulum sive signaculum salutaris Symboli, seu magis dispensationis insigne, & nuptiarum pinguis illarum, quibus Christus Ecclesiam sponsat, cum omnis anima respiciens per annulum fidei iungitur Christo.

Adi potest, quod ait Dominus Ezech. 33. v. 12. Impietas impij non nocebit ei, in quacumq; die conversus fuerit ab impietate sua. Noceat autem, si per Pœnitentiam non recuperaret omnem gratiam amissam.

Præterea probatur hæc recuperatio ab aliquibus: quia sequeretur aliquid damnationis esse iis, qui sunt in Christo Jesu; quandoquidem peccator justificatus, in pœnam peccati perpetuò privaretur tantâ gratiâ prius habitâ, & consequenter gloriâ: cujus absoluta privatio seu carentia, sicut constituit pœ-

nam essentialem damni, sic in taliter justificato aliquid damnationis remaneret, lta Herincx parte 2. tract. 4. disp. 4. n. 67.

Sed responderi potest, per damnationem illo loco Apostoli ad Rom. 8. v. 1. tantum intelligi privationem gratiæ, aut gloriæ, incompossibilem cum essentiali beatitudine, juxta illud Trident. sess. 5. in Decreto de peccato originali can. 5. Nihil est damnationis, qui verè consecuti sunt cum Christo per Baptisma in mortem &c. ita ut nihil profus eos ab ingressu cœli remoretur. Jam autem illa privatio tantæ gratiæ, & consequenter gloriæ, non remoretur eos ab ingressu cœli, ut patet.

Sicuti quavis per Baptismum remittatur peccatum originale; tamen non restituitur iustitia originalis, per peccatum primi Parentis amissa: sed iustitia tantum adoptionis, æqui valens quantum ad effectum salutis. Non refert, inquit Hiquæus supra nu. 86. ut peccator suâ ingratitude patiatur illud incommodum, quia periculo, aut lucro recipit præmium gratiæ per merita, quod sibi conferre potest, aut amittere.

Subscribo adhuc unam probationem ex Herincx supra: Quia etsi contrito, aut suscipiente Sacramenta gratia non detur ex propriis meritis condignis; datur tamen ex merito condigno Christi, quod homini tantquam proprium applicatur; igitur credendum est id fieri cum non minori virtute ad reviviscendum, quam habent merita propria hominis.

Confirmatur: quia durum est hominem, qui tali viâ magnam gratiæ, & consequenter gloriæ copiam, comparaverat, in æternum illa privari ob unicum; in quod fortè labitur peccatum; contrarium autem valde excitate ad fervorem contritionis, & frequentem præsertim Sacramentorum usum.

Respondetur, illam esse bonam congruentiam, ob quam sic potuerit fieri; interim fatendum esse, quod potuit fieri, non convincit: nam certum est, merita non semper applicari ad omnem effectum, quem possent habere, si Deus vellet; siquidem possent causare perseverantiam in gratia, quis tamen ideo dixerit semper habere illum effectum? Applicuit ergo Christus sua merita nobis, & Sacramentis cum aliqua limitatione, quæ & qualis illa sit, non satis constat.

Denique quod addit ibidem præfatus Auctor; quia aliquando semel lapsus in aliquod peccatum, semper privaretur jure ad gratias actuales, vi Sacramentorum susceptorum dandas tempore opportuno: nam jus ad illas dependet à jure ad gratiam habitalem.

Hæc, inquam, doctrina æquæ, aut magis incerta est. Plures quidem docent, & non cum ipsis docuimus disp. 1. sect. 4. concl. 10. Sacramenta conferre auxilia specialia tempore oport-

71. Dens non dat primam gratiam propter opera præcedentia tamquam merita de condigno.

Recuperatio gratiæ colligitur ex Script. Joel. 2.

D. Hier.

72. Item ex parabola filii prodigi Luc. 15.

S. Chrysost.

Ezech. 33.

73. Alia probatio.

opportuno, dummodo gratia habitualis non sit amissa; non desunt tamen, qui contrarium sustinent, causantes, sicuti Sacramenta ex meritis Christi immediatè causant gratiam habituatam, ità etiam immediatè conferre auxilia gratiæ, est non redeat gratia habitua- lis, data per eadem Sacramenta; sed homo permaneat in peccato: quantò magis, si redeat gratia habitualis ejusdem omnino ratio- nis, est non præcisè illa, quæ data fuerat per Sacramenta præcedentia.

Igitur ex ratione nihil certi; non solum de reditu gratiæ habitualis datæ sine meritis, sed etiam datæ ex meritis, ut patet ex iis, quæ diximus pro sententia Hiquæi; idque quia totum pendet à sola voluntate Dei, quæ potest habere justissimas causas, est nobis incogni- tas, hoc vel illud faciendi, quod nobis apparet non esse faciendum; aut non faciendi; quod nos judicamus esse faciendum. Porro auctoritas Scripturæ videtur stare pro hac no- stra conclusione, & ideo eam elegimus; tam- est fortè Scotus contrarium existimaverit probabile, quantum ad reditum gratiæ, præ- fertim in hac vita.

Videtur, inquit Scotus, inconveniens (ergo non loquitur omnino assertivè) quod omnis re- surgens à peccato mortali, resurget in gratia ma- jori, quam fuit illa, à qua cecidit. Probat autem illam inconvenientiam ut supra vidimus I. Quia non omnis cadens, semper gravius cadit; quam prius ceciderit: nec igitur resurgens, gravior resurgat, quam præfuit.

Respondeo, non omnem cadentem sem- per gravius cadere; quia gravitas peccati per se loquendo non desumitur ex gratia, quæ deperditur: sed ex meliori rectitudine oppo- sita, quæ privat, ut ait Scotus 2. dist. 37. q. 1. n. 9. ibi: Ad 3. etiam patet; quia illud peccatum est gravius ex genere, quod opponitur re- ctitudini meliori: illa autem est melior, quæ est fini immediatior cæteris partibus. . . . loquendo au- tem in eodem genere peccati mortalis, illud est gra- vius, in quo voluntas maiori libidine peccat &c.

Quantum autem ad majorem gravitatem, per accidens provenientem ex conditione personæ offendentis, fortè dici posset, secun- dum peccatum ex ea parte habere annexam aliquam ingratitude, ut videbimus con- sequenti; adeoque sine inconvenienti affir- mari poterit, quod omnis cadens, semper gravius cadat, quam prius ceciderit: ergo similiter, quod omnis resurgens gravior resur- gat, quam præfuit.

Probat Scotus II. Quia prima gratia potest esse maior, & minor, & per consequens minima; sed per Pœnitentiam acquiritur prima gratia: ergo possibile est, aliquando primam gratiam, recuperatam per Pœnitentiam, esse minimam.

Respondeo concedendo totum, si loqua- tur de gratia, quæ per se acquiritur per Pœ-

nitentiam; secus si de tota gratia, quæ par- tim de novo acquiritur, partim restituitur.

Igitur ut finem imponamus huic conclu- sioni, quæ incerta est, quantum ad recuperationem gratiæ deperditæ, verbis Scoti subji- ciam, quod certum est, videlicet: Quod illa merita quibus respondet magnus gradus gloriæ, dum sunt mortificata, non possunt mereri minimam gratiam; alioquin qui cecidisset à multis meritis, iam meruisset, ut resurgeret ab illo lapsu per primam gratiam, sibi propter ista merita conferendam. Ità Doctor Subtilis 4. dist. 22. q. 1. n. 13.

Addit, quod consolatorium est: Nec ta- men credo, quod merita mortificata omnino nihil faciant in acceptatione divina ad primam gratiam dandam huic lapsu; quia est secundum strictam ius- titiam iste inimicus Dei non sit dignus ac propin- quo ad aliquam gratiam & gloriam; tamen ex- cellens misericordia Dei, propter præcedentia merita, licet mortificata, citius dat gratiam ad resurgendum: unde, sicut credo, quod perfectior gravius cadit propter maiorem ingratitude; ità credo, quod cæteris paribus citius resurgit propter Dei benignitatem, merita prædicta ad hoc aequaliter acceptantem. Unde aliquando audivi de viro prius valde perfecto, & postea profundissimè lapsu, cum propter facinora sua esset morti adiudicatus, mise- ricordissimè visitato, perfectissima Pœnitentia sibi subitò inspirata est. Istud bene debet allicere quem- libet ad semper meritorie agendum pro viribus; quia si mansurus sive lapsurus sit, non erunt ista in oblivione totaliter coram Deo. Hæc ille in lau- dem misericordiæ divinæ, quæ superexaltat judicium.

Atque hæc eadem misericordia præcipua ratio est, quare potius per Pœnitentiam me- rita reviviscant ad eandem gratiam & glo- riam, cum tamen possent non reviviscere; quam per subsequens peccatum redeant priora demerita ad eandem pœnam & culpam; quamvis absolute possent redire, ut edissero duabus sequentibus conclusionibus.

CONCLUSIO III.

Peccata semel remissa, numquam redeunt ad eandem pœnam, aut culpam.

Veritas hujus conclusionis dependet à sola voluntate divina, & ideo non meliùs probatur, quam ex auctoritate Scripturæ, & communi sensu Doctorum. Quod probè intelligens Doctor Subtilis 4. dist. 22. q. 1. n. 6. sic inquit: De secundo articulo dico, quod Deus disposuit peccata pœnitentis post Pœnitentiam esse reicta, secundum Augustinum exponentem illud Psalmi: Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta &c. id est, non amplius videri

78. Merita dum sunt mortificata non possunt mereri minimam gratiam ex Scoto.

Interim alia quid faciunt pro resurrectione.

79. Probat Concl. et Script. & communi sensu DD. Scotus. S. August. Psal. 31. v. 2.

justifi- er. Ità rationem tantum gra- zæ, in- tudine, ceto de mationis Bapti- os ab in- privatio non re- titatur Per- litutitū Paren- tionis. Non ut pec- incom- pit præ- conler- nem ex ut iustit- ex pro- ex me- ni tam- tendum revivi- oria hō- minem, quenter eternum labitur excitat m præ- ingruen- erm fa- viciot; applicati vere, si pleban- ad abita- esse perfe- dixerit quem pro- applicat in Deo- rament- alis illa us Au- liquod gratias deo in dan- las de- magis que non viciot. cl. 10. impore oppot-